

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ภาษาเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้ในการชีวิตประจำวันเพื่อสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน ในบางครั้งมนุษย์เราไม่สามารถหลีกเลี่ยงการติดต่อกับบุคคลที่พูดภาษาต่างกับเรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า ลาว และเวียดนาม เป็นต้น ดังนั้นเราควรเรียนรู้ภาษาเพื่อนบ้านของเราเพิ่มเติมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ ความร่วมมือและความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เมื่อพิจารณาจากประเทศเพื่อนบ้านของเรา จะพบว่า ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามมีประวัติศาสตร์และความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศไทยมายาวนาน นับตั้งแต่วันที่ 6 สิงหาคม 1976 ซึ่งถือเป็นวันสถาปนาความสัมพันธ์ไทย – เวียดนามอย่างเป็นทางการ (Nguyễn Tuong Lai, 2000: 7) แม้จะเปิดประเทศได้เพียง 30 ปี แต่ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามนั้นมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงอย่างต่อเนื่องในขณะเดียวกันก็ยังสามารถรักษาประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนไว้อย่างแข็งแกร่ง ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้มีผู้ต้องการเรียนภาษาเวียดนามเพื่อทำความรู้จักประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและชาวเวียดนามมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามการเรียนการสอนภาษาเวียดนามในประเทศไทยยังประสบปัญหาอยู่ เนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านภาษาศาสตร์ที่ทำหน้าที่วิเคราะห์ภาษาเวียดนามในแง่มุมต่างๆ ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน เช่น ไวยากรณ์เกี่ยวกับคำประเภทต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องคำลงท้าย ซึ่งชาวเวียดนามใช้กันมากในการสนทนา

คำลงท้าย เป็นหนึ่งในปรากฏการณ์ทางภาษา (Areal Features) ซึ่งพบมากในภาษาต่างๆ แถบประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Matisoff, 1986) รวมทั้งในภาษาเวียดนาม คำลงท้ายมีลักษณะสำคัญทางภาษาที่น่าสนใจอย่างยิ่ง ประการแรก คือ คำลงท้ายเป็นหมวดคำที่นักภาษาศาสตร์ส่วนใหญ่ไม่เคยแยกหมวดคำประเภทนี้ออกจากประเภทอย่างชัดเจนได้ ประการที่สอง คือ ชาวเวียดนามท้ายใช้คำเหล่านี้ในชีวิตประจำวันโดยที่ทราบความหมายแต่ไม่สามารถอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจได้

ประการที่สาม คือ คำลงท้ายมีความหมายและการใช้งานที่คลุมเครือ เนื่องจากความหมายและการใช้นั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์หรือองค์ประกอบต่างๆ ในการสนทนา และประการสุดท้าย คือ คำลงท้าย ยังสามารถใช้ในการถ่ายทอดความหมายและความรู้สึกบางอย่างของผู้พูดสู่ผู้ฟังได้ เช่น ความประหลาดใจ สงสัย การยืนยัน ความสุภาพ เป็นต้น (Bhamoraput, 1972: 2; Blood, 1959; Emeneau, 1951:210; Nguyễn Đình-Hòa, 1997: 166; Thompson, 1965: 260; โสภนา, 2537: 40)

เมื่อผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาพบว่ามีกรวิจัยเกี่ยวกับคำลงท้ายในภาษาเวียดนามอยู่ไม่มาก ได้แก่ งานวิจัยของ Emeneau (1951) Blood (1959) Thompson (1965) Nguyễn Đình-Hòa (1997) และ โสภนา (2537) ซึ่งผลของการศึกษาของแต่ละคนไม่สอดคล้องกัน เช่น จำนวนคำลงท้ายภาษาเวียดนามที่แน่นอน (รายละเอียดอยู่ในบทที่ 2 การตรวจเอกสาร) และเมื่อผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบ ก็พบว่ายังไม่มีกรใช้ทฤษฎีนี้ในการศึกษาคำลงท้าย จากเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมด จึงทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาวิเคราะห์การใช้และองค์ประกอบทางความหมายคำลงท้ายภาษาเวียดนามโดยใช้ทฤษฎีวิเคราะห์องค์ประกอบ ซึ่งทฤษฎีนี้มีข้อดีคือ สามารถศึกษาแก่นความหมายของคำต่างๆ ได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถามเพื่อยืนยันผลการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมาย เพื่อให้ผลการศึกษามีความชัดเจนยิ่งขึ้นด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายคำลงท้ายภาษาเวียดนาม
2. เพื่อยืนยันองค์ประกอบทางความหมายคำลงท้ายภาษาเวียดนาม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถสรุปองค์ประกอบทางความหมายและการใช้คำลงท้ายภาษาเวียดนาม
2. เกิดองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับองค์ประกอบทางความหมายและการใช้คำลงท้ายซึ่งเกิดประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องการศึกษาคำลงท้ายภาษาเวียดนาม

3. เป็นแนวทางในการศึกษาคำลงท้ายในภาษาอื่นๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. คำลงท้ายที่ใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้มาจากชาวเวียดนามอายุระหว่าง 20 – 35 ปี ที่พูดภาษาเวียดนามถิ่นเหนือ (ฮานอย) เป็นภาษาแม่ และกำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี และปริญญาโท ในมหาวิทยาลัยต่างๆ ในกรุงเทพฯ ประเทศไทยและกรุงฮานอย ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (Asian Institute of Technology) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และมหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ (กรุงฮานอย ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม)

2. คำลงท้ายที่จะนำมาศึกษาต้องเป็นคำลงท้ายที่ได้มาจากการบันทึกการสนทนาโดยเจ้าของภาษาไม่รู้ตัว เพื่อให้บทสนทนาเป็นธรรมชาติมากที่สุด หัวข้อในการสนทนาเป็นเรื่องทั่วไปในชีวิตประจำวัน เช่น การเรียน การทำงาน การรับประทานอาหาร ถ้าหัวข้อสนทนาใดเป็นเรื่องส่วนตัวของเจ้าของภาษา ผู้วิจัยจะไม่นำมาศึกษา รวมบทสนทนาที่นำมาศึกษาวิเคราะห์คำลงท้ายเป็นระยะเวลา 6 ชั่วโมง

3. ข้อมูลเบื้องต้นที่นำมาสร้างแบบสอบถามต้องมาจากการผลวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายของคำลงท้ายที่บันทึกได้บทสนทนาที่มีคุณสมบัติตามข้อ 1 และ 2

4. ผู้วิจัยศึกษาคำลงท้ายภาษาเวียดนามที่ปรากฏเพียงคำเดียวเท่านั้น ไม่ศึกษาคำลงท้ายที่ปรากฏร่วมกันหรือซ้อนกันมากกว่า 1 คำขึ้นไป

5. ผู้วิจัยศึกษารูปหลักคำลงท้ายภาษาเวียดนามเท่านั้น ไม่ศึกษารูปแปรคำลงท้าย

นิยามศัพท์

คำลงท้าย (Final Particles) หมายถึง คำต่างๆที่มีลักษณะดังนี้

1. เป็นคำที่ปรากฏอยู่ที่ท้ายสุดของประโยคและไม่สามารถจัดให้เป็นคำหลัก (Content Words) ได้ เช่น คำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ คำวิเศษณ์ เป็นต้น

2. เป็นคำที่อาจมีรูปซ้ำกับคำอื่นๆ ได้ แต่ถ้าทำหน้าที่เป็นคำลงท้ายแล้วต้องไม่มีความหมายประจำคำ เมื่อตัดคำลงท้ายออกแล้วไม่ทำให้ความหมายหลักของประโยคหรือวลีนั้นเปลี่ยนแปลง และเมื่อเติมคำลงท้ายแล้วจะช่วยบ่งบอกเจตนาในประโยคหรือวลีนั้นให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. เป็นคำที่อาจมีความแตกต่างกันในเรื่องของเสียงสระ พยัญชนะหรือวรรณยุกต์ แต่ไม่ทำให้ความหมายหลักของคำลงท้ายนั้นเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเพียงแต่เพิ่มความรู้สึกบางอย่างให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น ตกใจ ประหลาดใจ เป็นต้น

การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Componential Analysis) หมายถึง การวิเคราะห์องค์ประกอบส่วนย่อยของความหมาย (Semantic features หรือ components) ที่จำเป็นและเพียงพอ (Necessary and sufficient) ของคำๆ หนึ่งให้แตกต่างจากคำอื่นๆ ในหมวดเดียวกัน

อรรถลักษณะ (Semantic features) หมายถึง ส่วนย่อยของความหมายของคำต่างๆ ของเหมือนกับโมเดลที่เป็นส่วนย่อยของสสาร อรรถลักษณะมักมี 2 ค่า (Binary features) คือ + และ -